

In memoriam prof. J.W.A. Tjebbes

12 mei 1903 - 7 oktober 1997

Op 7 oktober jl. overleed professor Jeremias Willem Anne Tjebbes, hoogleraar grote mond- en kaakchirurgie aan de Rijksuniversiteit Utrecht van 1931-1973. Zijn emeritaat betekende voor hem tevens de definitieve afsluiting van zijn beroepsleven. In de tandheelkundige wereld was hij dan ook reeds vele jaren uit het beeld verdwenen. De laatste periode van zijn leven droeg hij met grote toewijding de last van de verzorging van zijn invalide echtgenote, die vorig jaar overleed.

Professor Tjebbes was een bescheiden man, wars van geldingsdrang en moeilijk te bewegen om hoe dan ook onder de schijnwerpers te treden, laat staan zich in het strijdperk te begeven van de universitaire slangenkuil. Zijn gezag behoefde geen bevestiging door wapenfeiten. Het gevolg was wel dat zijn licht te veel onder de korenmaat moest schijnen.

Opgeleid als arts en algemeen chirurg ving Tjebbes, na zijn benoeming tot 'Lector in de Mondheelkunde' in 1932 aan het Tandheelkundig Instituut, zijn loopbaan aan met het volgen van practica voor studenten. Zo trachtte hij meer zicht te krijgen op de inhoud van het hem onbekende vakgebied der tandheelkunde. Het Instituut was destijds weliswaar ondergebracht bij de medische faculteit maar de opleiding tot tandarts had nog geen academische status. Als enige medicus vormde de kaakchirurg van ouds het boegbeeld van het college van lectoren. Hij bekleedde deze cruciale functie met onverstoordheid, begrip en menselijkheid. Hij had gezag niet alleen naar buiten maar ook intern in de soms wat woelige onderlinge verhoudingen. Hij was van nature geen partijganger.

Centraal stond voor hem zijn kliniek en dus de zorg voor de patiënten. De polikliniek was ondergebracht in het Tandheelkundig Instituut aan de Jutfaseweg onder directe leiding van Tj. Poelstra, zijn chef de clinique. Daar was ook de praktijkopleiding van de studenten ondergebracht en daar gaf hij zijn colleges. Zijn relatie tot de studenten was uitstekend. Hij boezemde respect in en al was er een natuurlijke afstand, zoals in die tijd gebruikelijk, toch werd dit door zijn leerlingen niet als zodanig gevoeld. Zijn colleges waren helder, zonder

opsmuk, niet zo maar een praatje bij een plaatje, altijd boeiend en praktijkgericht.

Tot 1947 was de Utrechtse universiteit de enige in het land met een tandheelkundige opleiding. Daardoor had zijn (poli)kliniek een landelijke uitstraling voor de verwijzing van probleemgevallen in alle vormen van complexiteit. Voor de grote kaakchirurgie beschikte hij over een apart staand gebouw, een tot kliniek verbouwde villa, op het terrein van het Academisch Ziekenhuis, compleet met een verpleegafdeling en verpleegstaf. Naast de gebruikelijke tandheelkundige operaties en de traumatologie van de mond en de aangezichtsschedel ging zijn bijzondere belangstelling uit naar de chirurgische behandeling van aangeboren afwijkingen in het gebied van de mond en de kaken en naar de operatieve behandeling van tumoren op zijn gebied. Maar in het bijzonder legde hij zich toe op schisis-operaties bij kleine kinderen en baby's. Op dit laatste terrein verrichtte hij baanbrekend werk en verwierf hij bekendheid ook buiten de landsgrenzen. Ook aan de ontwikkeling van het onderwijs in de pathologie van de mond heeft hij een belangrijke en fundamentele uitbreiding gegeven. Wie mocht menen dat hij de zorg voor eenvoudige ingrepen in het gebied van de mond uitsluitend aan zijn staf overliet, komt bedrogen uit. Ook dan was zijn zorg en aandacht voor de patiënten niet minder. Er bestond geen drempel voor de praktiserende tandarts als het om een verwijzing ging.

Ruim 40 jaar heeft het tijdperk Tjebbes geduurd: vóór de Tweede Wereldoorlog een uiterst moeizame en schrale tijd, dan tijdens de bezetting en vervolgens na 1945, toen slechts hij en mevrouw Schuiringa als lectoren gehandhaafd konden worden. In de wederopbouw-periode werd met een volledig nieuwe stafbezetting de grondslag gelegd voor de volledige emancipatie van het tandheelkundig onderwijs in Utrecht. Een periode van bloei en ontwikkeling volgde. Tjebbes sloot zijn professionele leven af op 11 september 1973, toen hij zijn afscheidscollege gaf. Reeds tijdens zijn leven bereikte hij de eregallerij van de geschiedenis der tandheelkunde in Nederland. Zijn naam zal niet vergeten worden!

L.J.A. van Schijndel, Utrecht